

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.02.2003, sp. zn. 29 Odo 825/2002, ECLI:CZ:NS:2003:29.ODO.825.2002.1

Číslo: 70/2003

Právní věta:

Občanské sdružení nemůže být zapsáno do obchodního rejstříku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.02.2003

Spisová značka: 29 Odo 825/2002

Číslo rozhodnutí: 70

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obchodní rejstřík

Předpisy: § 3 odst. 1 písm. a) předpisu č. 513/1991Sb.

§ 3 odst. 1 písm. b) předpisu č. 266/1994Sb.

§ 3 odst. 1 písm. b) předpisu č. 513/1991Sb.

§ 3 odst. 1 písm. b) předpisu č. 83/1990Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Napadeným usnesením ze dne 18. 10. 2001 potvrdil Vrchní soud v Praze usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 7. 2001, kterým tento soud zamítl návrh ze dne 22. 5. 2001 na povolení zápisu P. klubu (dále též jen „klub“) do obchodního rejstříku. Soud prvního stupně odůvodnil své usnesení tím, že podle § 3 odst. 1 písm. a) obch. zák. nelze do obchodního rejstříku zapsat občanské sdružení, neboť tento ani jiný zákon nestanoví, že by se občanské sdružení do obchodního rejstříku zapisovalo.

Odvolací soud v odůvodnění svého usnesení uvedl, že klub odůvodnil návrh na zápis tím, že se zabývá shromažďováním historických kolejových dopravních prostředků, a aby mohl podle zákona č. 266/1994 Sb., o drahách, tyto prostředky provozovat a tak i získávat finanční prostředky pro svou činnost, musí být zapsán do obchodního rejstříku. Přitom vstup na koleje drah umožňuje klubu licence k provozování drážní dopravy. Předseda klubu napadl usnesení soudu prvního stupně jménem klubu i vlastním jménem, s tím, že obchodní zákoník ani jiné právní předpisy nezakazují zápis občanského sdružení do obchodního rejstříku. Odvolací soud uzavřel, že podle ustanovení § 27 odst. 1 obch. zák. je obchodní rejstřík veřejný seznam, do kterého se zapisují podnikatelé, o nichž to stanoví zákon, včetně zákonem stanovených údajů o těchto podnikatelích. Základní vymezení osob

zapisovaných do obchodního rejstříku obsahuje ustanovení § 3 obch. zák., podle jehož odstavce 1 se do obchodního rejstříku zapisují vždy obchodní společnosti a družstva, jiné právnické osoby pouze tehdy, jestliže to stanoví zákon. Zápis do obchodního rejstříku na vlastní žádost umožňuje obchodní zákoník pouze podnikatelům – fyzickým osobám, nikoli osobám právnickým.

Občanská sdružení se řídí zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Tento zákon ani žádný jiný zákon nestanoví, že se občanská sdružení zapisují do obchodního rejstříku. Proto nelze občanské sdružení do obchodního rejstříku zapsat. Pro úplnost pak odvolací soud dodal, že to, že klubu byla vydána licence k provozování drážní dopravy v době, kdy zákon č. 266/1994 Sb. umožňoval vydání licence právnické osobě bez ohledu na to, zda je zapsána v obchodním rejstříku, neumožňuje zápis klubu do obchodního rejstříku.

Proti usnesení odvolacího soudu podal klub v otevřené lhůtě dovolání. Co do přípustnosti dovolání odkázal na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), jako jeho důvod označil nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.

V dovolání uvedl, že je třeba vzít v úvahu, že zákon o sdružování občanů byl přijat dříve než obchodní zákoník, a „tudíž je naprosto nesmyslná úvaha, že by se měla sdružení zakládaná občany zapisovat navíc ještě do obchodního rejstříku, jak uvádí odvolací soud.“ Dovolatel se od doby své registrace o zápis do obchodního rejstříku nepokoušel, neboť to skutečně nebylo namístě. Ovšem vzhledem ke svému předmětu činnosti, kdy vyvíjí svou činnost na skutečné železnici, je povinen se řídit zákony a dalšími právními předpisy „se k tomu vztahujícími, zejména zákonem č. 266/1994 Sb., jehož novela zákonem č. 23/2000 Sb. s účinností od 1. 4. 2000 stanovila možnost provozování drážní dopravy pouze fyzické nebo právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku“.

Dovolatel dále uvádí, že Krajský soud v Ústí nad Labem dne 18. 4. 2001 zapsal do obchodního rejstříku občanské sdružení Klub PL a Krajský soud v Hradci Králové občanské sdružení Společnost ŽV v J.

Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud usnesení obou soudů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka mají po právní stránce zásadní význam. Přitom otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, řeší dovolací soud jako otázku předběžnou. Teprve kladným závěrem dovolacího soudu se stává dovolání přípustným.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, se jedná zejména, jestliže rozhodnutí řeší právní otázku, kterou dovolací soud dosud nevyřešil, nebo kterou odvolací soudy nebo dovolací soud rozhodují rozdílně. Řeší-li napadené rozhodnutí určitou právní otázku v rozporu s hmotným právem, má vždy po právní stránce zásadní význam. Za otázku zásadního právního významu nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou soudní praxí.

Zásadní právní význam dovolací soud shledává (a potud má dovolání za přípustné) v řešení otázky, zda lze povolit zápis občanského sdružení do obchodního rejstříku.

Základní právní úpravou umožňující zápis právnických osob do obchodního rejstříku je ustanovení § 3 odst. 1 písm. a), b) obch. zák., podle kterého se do obchodního rejstříku zapisují obchodní společnosti, družstva a jiné právnické osoby, o nichž to stanoví zákon, a zahraniční právnické i fyzické osoby podle § 21 odst. 4 obch. zák. Toto ustanovení je ustanovením kogentním a vymezení okruhu právnických osob zapisovaných do obchodního rejstříku proto nelze rozšiřovat nad zákonem stanovený rámec.

Podle jiného zákona se do obchodního rejstříku zapisují např. státní podniky (§ 5 zákona č. 77/1997 Sb.), Středisko cenných papírů (§ 55 odst. 1 zákona č. 591/1992 Sb.), příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky (§ 27 odst. 6 zákona č. 250/2000 Sb.) a další. Podle § 1 odst. 2 zákona č. 9/1993 se do obchodního rejstříku zapisovaly i České dráhy – do doby, než byl tento zákon zrušen ke dni vzniku akciové společnosti České dráhy.

Zápis občanských sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb. žádný právní předpis neupravuje a proto je, jak správně uzavřely soudy obou stupňů, do obchodního rejstříku zapsat nelze. Jestliže jiné rejstříkové soudy občanská sdružení do obchodního rejstříku zapsaly, porušily ustanovení § 3 odst. 1 obch. zák.

Pro úplnost je třeba dodat, že jestliže zákon č. 266/1994 Sb. v § 24 odst. 4 určuje, že provozovat drážní dopravu na dráze může pouze právnická nebo fyzická osoba zapsaná v obchodním rejstříku, a žádný zákon přitom nestanoví, že se občanská sdružení zapisují do obchodního rejstříku, nelze z toho než dovodit, že občanská sdružení drážní dopravu provozovat nemohou.

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na nichž napadené rozhodnutí spočívá, je správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání podle § 243b odst. 1 o. s. ř. zamítl.